

1985 окт. - дек. №30-40

7 ЖОВТНЯ — ДЕНЬ КОНСТИТУЦІЇ СРСР

№ 972869

Пролетарі всіх країн, єдняйтеся!

ЗА НАУКОВІ КАДРИ

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМІВ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

Видається з 1933 р. № 30 (1603). 4 ЖОВТНЯ 1985 РОКУ. Виходить щотижня. Ціна 2 коп.

Сьогодні В НОМЕРІ:

- * Партком зосереджує увагу на питаннях ідеологічної роботи — 2 стор
- * Актуальні проблеми підготовки географів. Пошук творчих зв'язків університету зі школою — 3 стор
- * Переклик поколінь: учителям стають чи народжуються! — 3 стор
- * По-стахановському, по-ударному трудяться студенти у полі — 2 стор
- * До 90-річчя Сергія Єсеніна — 4 стор

XXVII з'їзду КПРС — гідну зустріч!

ОСНОВНИЙ ЗАКОН КРАЇНИ

Як всенародне свято відзначається у нашій країні День Конституції СРСР. Прийнятий 7 жовтня 1977 р. Основний Закон Радянської держави знаменує собою велику життєву силу соціалістичного ладу, торжество соціалістичної демократії.

Перша Радянська Конституція — Конституція РРФСР була прийнята у 1918 р. Основні її принципи були розроблені в ході боротьби трудящих за Радянську владу. Новим етапом у розвитку радянської демократії було прийняття у 1924 р. Основного Закону Союзу Радянських Соціалістичних Республік, який конституційно закріпив створення принципово нової союзної держави. Перемога соціалізму в СРСР у 30-х роках зумовила необхідність прийняття нової Конституції (1936).

За час, що минув відтоді, Радянська країна пройшла великий шлях боротьби й творення, головним підсумком якого стало втілення у життя ленінського плану побудови соціалізму. Нині наша країна перебуває на етапі історично тривалого періоду зрілого соціалізму. Корінні зміни у базисі зумовили необхідність відповідних змін у політичній і правовій надбудові. Саме тому вже у 60-х рр. постало питання про створення нової конституції країни. Розгорнулася широка робота по її підготовці, яка завершилася у 1977 р.

Нова Конституція СРСР — документ великого політичного значення. Це Основний Закон першої в історії людства загальнонародної соціалістичної держави, влада в якій належить усьому радянському народу, тісно згуртованому навколо робітничого класу і Комуністичної партії. Народжена колективною творчістю партії і народу Конституція СРСР втілює в собі торжество ленінських принципів народовладдя.

Народний характер влади в СРСР найповніше виявляється через найбільш масові державні органи — Ради народних депутатів. З 1936 р. школу державного управління пройшло в них понад 24 млн. чоловік. Нині 2304703 депутати Верховних Рад республік і місцевих Рад вирішують найважливіші проблеми розвитку економіки і культури. Ради називають колективним портретом нашого суспільства. Понад дві третини усіх депутатів Рад — робітники і колгоспники, половина — жінки, 34,3 проценти — молодь віком до 30 років.

Вирішальною і спрямовуючою силою розвитку радянської демократії є Комуністична партія — ядро нашої політичної системи, усіх державних та громадських організацій. Стаття

6 Конституції СРСР законодавчо закріплює керівну і спрямовуючу роль КПРС.

Значне місце у суспільно-політичному житті країни займають профспілки — наймасовіша організація трудящих. Вона об'єднує практично весь робітничий клас, колгоспне селянство та інтелігенцію. Широкими правами у вирішенні загальнодержавних завдань наділено комсомольські та інші громадські організації.

Дальшому розширенню соціалістичної демократії, господарської ініціативи трудящих сприяє прийнятий Верховною Радою СРСР Закон про трудові колективи і підвищення їх ролі в управлінні підприємствами, установами, організаціями. Важливим інструментом соціалістичної демократії є народний контроль. На громадських засадах в його органи залучено понад 10 млн. чоловік.

Конституцією СРСР з повним правом можна назвати хартією праці і миру. Конституція визначає основні принципи зовнішньої політики Радянського Союзу, який неухильно проводить ленінський курс миру, виступає за зміцнення безпеки народів, за широке міжнародне співробітництво.

Квітневий (1985 р.) Пленум ЦК КПРС, який націлів весь радянський народ на нові трудові звершення, розбудив творчі сили народу, створив у країні атмосферу масової активності і критичного ставлення до результатів праці на кожному трудовому місці. Таким чином, створені ще більш сприятливі умови для максимальної повної віддачі від кожної людини, найбільш ефективного виконання обов'язків, передбачених Конституціями союзних республік.

Згідно з Конституцією СРСР, головний соціально-політичний обов'язок радянського громадянина — оберігати інтереси Радянської держави, сприяти зміцненню її могутності й авторитету.

В студентські роки найголовнішим обов'язком кожного юнака чи дівчини є відмінне навчання, сумлінне ставлення до громадських обов'язків. Саме це забезпечить у майбутньому гідне виконання конституційних положень у повному обсязі.

Вивчення Конституції входить невід'ємним елементом в патріотичне виховання молоді. І кожен погодиться з тим, що особливою гордістю у радянських людей викликає усвідомлення права сказати про себе словами поета:

Читайте,
завидуйте!
Я — громадянин
Советского Союза».

МОЯ КОНСТИТУЦИЯ

Я думаю, что может только
Сравниться с Конституцией
Сравнение мое из сердца
Естественно и просто, как
Закон моей страны — мы им
Свободы в нем развернут алый
В нем Ленина и Октября
В нем Партии победоносный
И ни одну из конституций мира
К моей никто не сможет

Она труда и вдохновенья лира,
Для каждого из нас — родная
И потому пою ей сердцем
С ней мы достигнем сказочных
Великой Конституцией по
Горжусь я, как советский
Немало конституций на планете.
Моя — как солнце над землей
Сияет, освещая путь к победе
Добра над злом и мира над

Анатолий ЯНИ

ТІЛЬКИ НА ВІДМІННО

Більше трьох тижнів працює вже сільгоспзагін ОДУ «Юність» у колгоспі «Прогрес» Ізмайльського району. Понад 200 студентів всіх курсів філологічного і історичного факультетів Одеського держуніверситету ім. І. І. Мечникова приїхали сюди надати посильну допомогу колгоспникам у збиранні овочів і фруктів.

На збиранні яблук, помідорів щодня виконуються установлені норми. А нещодавно розпочалося збирання винограду. Студенти й тут не здають по-

зицій, виконують норму на 150—200 процентів.

Найкраще трудяться в сільгоспзагоні «Юність» Антоніна Цап, Олена Печерська, Марина Бородай, Анжела Ходенкова, Тамара Редька, Галина Цибуляк (III курс філфаку), Олена Яцуляк, Інна Буцерко, Світлана Змієвець, Таїсія Богачук (II курс філфаку) та багато інших. Девізом роботи наших студентів стало: «По-студентськи, отже на відмінно!» Задоволені роботою студентів викладачі університету С. В. Крижа-

нівський, М. І. Паньков, С. В. Машаров, О. П. Каушанський. Цікаво проходять у нас часи дозвілля. Організуються вечори відпочинку, багаття дружби демонструється кінофільми.

Перше місце по перевиконанню норм посідає III курс філологічного факультету. Нещодавно відбулася зустріч студентів з членами правління колгоспу «Прогрес». Вони з задоволенням відмітили відмінну роботу студентів і нагородили передовиків соціалістичними цінними подарунками та Почесними грамотами.

Л. СЕМЕНЕНКО, студентка III курсу філфаку.

У ПАРТКОМІ УНІВЕРСИТЕТУ

Відбулося чергове засідання парткому. У числі питань, що були розглянуті, основна увага була приділена питанням готовності системи партійного навчання і семінарів масових форм пропаганди університету до нового навчального року, а також стану виховної роботи, що проводиться наставниками академгруп серед студентів факультету РГФ у світлі вимог постанови квітневого (1985 р.) Пленуму ЦК КПРС.

У постанові, прийнятій парткомом з питань виховної роботи на РГФ, зокрема, відзначається, що деканат, партійна і комсомольська організації факультету дещо покращили виховну роботу серед студентської молоді. Партбюро здійснює більш дієвий і конкретний контроль за роботою наставників. У числі кращих наставників було названо В. В. Шишкову, Е. С. Друтейко, К. А. Горшкову, Л. В. Вайдак, Л. М. Голубенко, В. Г. Потуй та інших.

Разом з тим відзначалося, що в роботі з наставниками академгруп ще мають місце певні недоліки. Так, партій-

ному бюро необхідно більш регулярно заслуховувати на зборах, засіданнях кафедр індивідуальні звіти наставників, їх роботу зі студентами в академгрупах. Серйозного поліпшення потребує і контрпропагандистська робота, у тому числі узагальнення досвіду роботи кращих наставників.

У постановчій частині звертається увага партійного бюро факультету РГФ на необхідність удосконалити роботу студентських політичних клубів з метою підсилення ідейного і класового змісту заходів, що проводяться. Партком зажадав посилити відповідальність наставників за проведення індивідуальної роботи зі студентами у гуртожитку.

Редакцію газети «За наукові кадри» зобов'язано систематично друкувати матеріали про передовий досвід наставників академгруп, для чого рекомендовано запровадити спеціальну рубрику.

На парткомі були обговорені інші питання університетського життя та прийняті відповідні рішення.

Після засідання парткому наш кореспондент звернувся до голови комісії по перевірці стану ідейно-виховної роботи на факультеті РГФ доцента П. Ю. Єфімова з проханням прокоментувати хід обговорення на парткомі цього питання.

Основною метою, — сказав Петро Юхимович, — комісія ставила не лише констанцію стану ідейно-виховної роботи, але перш за все виявлення тих слабких місць, на ліквідацію яких мають бути мобілізовані зусилля усього колективу факультета, а не лише наставників. І, звичайно, важливо було показати тих наставників, повчальний досвід індивідуальної роботи яких зі студентами повинні наслідувати інші товариші. Метод індивідуальної роботи, на мій погляд, заслуговує найбільшої уваги. Адже в потоці масових заходів, як правило, ми часто випускаємо з поля зору особистість. А звідси і ті хиби у вихованні, які інколи вже нічим не поправити.

В постанові парткому називаються кращі наставники. Зі свого боку хотів би сказати добре слово на адресу тих, кого можна вважати наставниками наставників. Це перед усім Антон Антонович Барбарига, Марія Петрівна Мудісіті і Борис Олександрович Шайкевич, особистий внесок яких у виховання студентської молоді тяжко переоцінити.

— Петро Юхимович, Ви щойно сказали, що комісія ретельно вникала в слабкі місця в ідейно-виховній роботі. Що саме Ви маєте на увазі?

— Перш за все ми прагнули виявити ще не використані резерви. Під час всебічного обговорення стану ідейно-виховної роботи на факультеті члени комісії дійшли висновку, що на факультеті ще не всі можливості використані з метою покращання роботи. Візьміть навіть такий приклад, як партійні збори, що відбулися на факультеті 18 вересня ц. р.

НІЯКОГО КОМПРОМІСУ В ІДЕОЛОГІЇ

Порядок денний зборів був «Роль партійних груп у підвищенні ефективності навчально-виховної роботи на факультеті». Обговорення цього питання звелось лише до дебатів з проблем учбового процесу. Щодо виховної роботи, то про неї не згадали навіть в рішеннях партійних зборів. Оце і є формальний характер наших багатьох заходів.

Отже, стосовно ще не використаних резервів. На них, зокрема, вказував у своїй доповіді на зборах і секретар партбюро факультету доцент А. А. Барбарига. Це передусім недостатня координація усіх ланок навчально-виховного процесу. Візьміть, наприклад, якість навчання.

На факультеті є студенти, які

переводяться з курсу на курс з хронічною неуспішністю. Так, студент IV курсу Стаханов був виключений з університету, потім невідомо з яких причин його поновили у лавах студентів, але краще вчитися він не став. І ніхто не подумав, як може вплинути такий випадок на ставлення інших студентів до навчання. Оце і є неприпустимі хиби у виховній роботі, які нічим не можна виправдати.

— Петро Юхимович, під час обговорення на парткомі вашої доповіді проректор з зарубіжних зв'язків доцент М. М. Чесноков, торнаючись виховних заходів на факультеті РГФ і, зокрема, роботи студентських політичних клубів, висловив, на наш погляд, цілком справедливий думку відносно того, що в студентському середовищі не може бути аполітичних заходів. Що Ви могли б сказати з цього приводу?

— Я впевнений, що думки Михайла Миколайовича Чеснокова поділяють усі, хто був присутнім на засіданні парткому. Недаремно комісія у своїх висновках особливий акцент зробила на тому, що студентські клуби — будь-які, а не лише політичні — не повинні бути лише просвітительськими. Їх робота має носити ідейно насичений контрпропагандистський характер. Цього вимагають не лише рішення червеневого (1983 р.) Пленуму ЦК КПРС, але й наша сьогоднішня дійсність. Нам є що протиставити ворожій ідеології. То ж ніякого компромісу у цьому питанні бути не може.

Ритми осіннього поля

Фоторепортаж

ЦІНА ЛЮДСЬКОЇ ПОВАГИ

Ще до того, як ми мали поїти на ділянку, де працюють студентки III курсу хімічного факультету, випадок звів нас з бригадиром другої бригади Катериною Іванівною Калугіною.

В оточенні інших бригадирів радгоспу «Троїцький» Білявського району, узнавши, що ми з університету, вона повила відразу відверту розмову.

— Скажу вам правду. Коли ми дізналися, що за нашим радгоспом закріплені студентські загоны з університету, навіть настрої зіпсувався. «Ще цього нам і не вистачало», — говорили всі на нараді. І от приїхали ваші студенти. Нічого критися, зустріли ми їх не зовсім гостинно. Але минули перші два дні і нашою здивуванню не було меж. Та що я вам розповідаю? Ви й самі знаєте, що перші рекордисти в області по збиранню овочів появились у нашому радгоспі і це були студентки університету Людмила Комарчук і Тетяна Андрієць. По 1400 кг томатів зібрали вони за день кожна замість 400 кг за нормою. Отоді в радгоспі відразу виникла загальна повага до ваших студентів.

— А чи не випадковими були ці рекорди? — цікавимося і чуємо у відповідь.

— Що ви, так і працюють дівчата, як працювали. Ось

дані за 27 вересня. Подієється, в цей несприятливий через погоду день Л. Комарчук і З. Стрельцова зібрали кожна більше ніж по 1000 кг томатів. По 875 кг зібрали О. Ковалова і С. Лещенко. По 665 кг зібрали Л. Батуріна, О. Гура, Т. Бондаренко, Л. Чертнова, А. Сіментовська, І. Дюкарева. Трохи не дотягнули до 800 кг Л. Лігутіна, І. Смонотіна, Т. Андрієць.

Коли ми приїхали на поле, раптово подув холодний осінній вітер. Занепокоєння Катерини Іванівни передалося і нам.

— Холодно дівчаткам, мабуть, зовсім похнюпилися. То яке ж було наше здивування, коли, наблизившись, ми на власні очі переоналися: всі дівчата працювали, як завжди, — завзято, з вогником.

У полі нас зустрів доцент Антон Іванович Стайков. — На сьогодні, — сказав він, — перші три місця посідають Людмила Комарчук, Зінаїда Стрельцова, Світлана Лещенко.

Розмовляємо з Людмилою Комарчук. Вона із селянської родини, з Вінниччини. Мати — буряковод. Змалечку привчила дочку до фізичної праці. Стаю на рядки, які обробляє Людмила. Хочу перевірити, скільки ж можна зібрати томатів за одну хвилину. Поки я, зігнувшись, ко-

пирсався у куцах, Людмила підхопила три відра і хутко понесла їх до контейнера. Я глянув на годинника: рівно дві хвилини потрібно їй, щоб зібрати два ящики помідорів. Хвилина — і 7—10 кілограмів у ящику. Неймовірно. Хтось може сказати: «Так вона ж змалечку звикла до такої роботи».

Коротка розмова з Зінаїдою Стрельцовою, яка не поступається Людмилі. Зіна із сім'ї робітників Іллічівського порту. Сесію за другий курс склала на відмінно. Ще треба щось додати до цих штрихів?

— На мою думку, — говорить Зіна, — кожна може перевиконувати норму. Згодна, що це нелегко. Але хіба труд — прогулянка? Адже повага людей дістається лише ціною наполегливої праці. І при цьому не має значення, де ти працюєш — чи то в аудиторії, чи на осінньому полі.

Як вірно сказано.

М. УСПЕНОВ.

На знімках: студентка III курсу хімічного факультету Людмила Комарчук; сільхозгосподарський загін «Хімік-85»; біля зібраних помідорів.

Фото І. МОСКАЛЕНКА.

УЧИТЕЛЬ З ВЕЛИКОЇ БУКВИ

Виповнилось 100 років з дня народження професора Івана Івановича Пузанова, доктора біологічних наук, заслуженого діяча науки УРСР, який майже 25 років завідував кафедрою зоології хребетних на біологічному факультеті Одеського університету.

— Для нас, його учнів, Іван Іванович був вчителем з великої букви: вчений-енциклопедист, натураліст, мандрівник, поліглот (володів шістьма мовами), пристрасний любитель природи, людина, що цікавилась астрономією, геологією, географією, живописом, літературою, і не лише цікавилась, але й прекрасно знала їх. Він не тільки багато знав, але й щедро ділився своїми знаннями в аудиторії на засіданнях студентського гуртка, під час систематичних екскурсій на природу і, зокрема, поїздок на лимани, узбережжя Одеської затоки і суміжних районів, де оглядалися чергові зсуви берегів чи наслідки шторму. Професор Пузанов пристрасно наполягав на необхідності широко вивчати фауну і флору Чорного моря, маючи на увазі велике народногосподарське значення цієї проблеми. Він перший настоював на будівництві нового приміщення для гідробіологічної станції ОДУ, бігав, клопотався, доводив важливість такої станції на різних адміністративних рівнях.

Скромна і принципова людина, Іван Іванович в період критики генетики, як науки, незважаючи ні на що, захищав вірні наукові погляди, розвивав їх у своїх працях. Він піклувався про те, щоб учні шкіл з правильних марксистсько-ленінських позицій вивчали дарвінізм, і в зв'язку з цим критикував діючий у той час шкільний підручник.

Його ілюстровані лекції з використанням ТЗН, блискучі доповіді-враження про подорожі навколо Азії, між Нілом і Червоним морем, у Швейцарських Альпах чи по Криму незмінно викликали жвавий інтерес у слухачів. В період

коли телебачення ще не набуло такого широкого вжитку і ми ще не здійснювали заморських подорожей, ці лекції були незамінними.

Любов до природи! І Іван Іванович виховував у студентів особистим прикладом прекрасного знавця і любителя природи, своїм непримиреним ставленням до нерозумного використання природних ресурсів. Скільки сил і енергії доклав він, «воюючи» за створення заповідників, розумний вилов китів, охорону природи в великих і малих масштабах.

Його любов до природи — це і безкінчена любов до Криму.

Вот так і я, мой Крым!
Пройди немало стран,
Обильных через край,
прекрасных и могучих,
Я так теперь хочу разбить
последний стан
У берегов твоих, на голых
кручах.

Так, це рядки, написані рукою Івана Івановича. Патріотизмом дихають його вірші, присвячені природі, подіям особистого життя, картинам російських художників.

Його глибоко поважали усі, хто з ним працював і хто знав його близько, будь-то біолог,

геолог, астроном, філолог, вчений чи першокурсник.

Одного разу спогляди навiali йому хвилюючі рядки:

Не обратится тот в лежащий
камень,
Кто по рождению аэролит:
Он небо бороздит, бросая
пламень,
Пока весь без остатка
не сгорит.

Ці слова, присвячені академіку В. П. Філатову, повністю можна віднести і до самого Івана Івановича.

100-річчю з дня народження професора Пузанова були присвячені урочиста конференція з орнітології в ОДУ, засідання ученої ради біологічного факультету і спільне засідання Одеського Будинку вчених, Одеського відділення Всесоюзного гідробіологічного товариства, Одеського державного університету, Одеського відділення товариства природознавства і техніки, Одеського відділення Інституту біології південних морів.

Учасники засідань розповіли про розвиток ідей І. І. Пузанова в сучасній науці.

М. ВІННИКОВА,
доцент кафедри
гідробіології ОДУ.

На знімку: професор І. І. Пузанов (зліва) поздоровляє професора О. Р. Пренделя з ювілеєм. Фото із сімейного архіву.

ПОКЛИКАННЯ

В клас увійшла миловидна молода жінка. Починається урок російської літератури. Його веде випусниця філологічного факультету Одеського університету Наталя Геннадіївна Копійна.

— Наташа, розкажіть, будь ласка, як ви стали вчителькою, що вплинуло на ваш вибір?

— Знаєте, коли я вчилася в школі, у мене і в думках не було, що коли-небудь я буду працювати в школі. Ні, мою заповітною мрією завжди був медіан. Про професію лікаря я мріяла з дитинства. На мій остаточний вибір, очевидно, вплинула вчителька російської мови і літератури в школі. Більшість методів викладання я запозичила саме у неї і зараз успішно використовую їх в своїй роботі. До того ж в школі я активно приймала участь в роботі драмгуртка.

— Наташа, ви закінчили університет майже не з червоним дипломом. Мені відомо, що на старших курсах ви захоплювалися психологією і навіть мали думку поступати в Ленінградський інститут ім. Герцена. Сказайте, чи не було у вас бажання продовжувати наукову роботу. Можливо, школа — це лише ті три роки, які потрібно обов'язково відпрацювати?

— Одного часу я, дійсно, захоплювалася психологією. У мене була навіть думка продовжити навчання, але після того, як я пішла в школу, на практику, я зрозуміла, що це — моє покликання. До того ж мені пощастило, бо свою вчительську «кар'єру» я розпочала з четвертого класу, тобто з

азів. До того ж я і класний керівник у 5-Д класі.

— Коли я вперше прийшла в школу, — розповідає Наталя Геннадіївна, — то спочатку навіть розгубилася. Мене захлестнула паперова хвиля різної документації. А вже нас не вчили, як вести класні журнали, календарні учбові плани, плани виховної роботи. А це — ціла наука, яка обов'язково повинна вивчатися в вузі. Спасибі Золі Миколаївні Лебедіч, моїй наставниці. Вона допомогла мені зорієнтуватися в цьому паперовому океані. А спочатку мені доводилося списувати у інших вчителів учбові плани. Уявляєте? Звідси невіразні уроки, бо те, що підходить одному вчителю, не підходить іншому. У кожного своя особиста манера роботи з дітьми. Про методику викладання нам говорили дуже мало, до того ж в загальних рисах. Багато теоретичних міркувань, мало практичних занять. Вважаю, що кращий принцип навчання — це принцип «Роби, як я».

Дещо про позакласну роботу. Молоді вчителі — мої ровесники не мають навичок проведення батьківських зборів. Було б корисно у зв'язку з цим розширити курс психології для студентів.

Я заздрю тим студентам, які

щойно прийшли до університету. Бо мені відомо, що з нинішнього навчального року в університеті вводиться нова програма, яка дасть змогу прищепити майбутнім фахівцям практичні педагогічні навички. Отже, їм не доведеться, як нам, блукати напوماки.

— Наташа, ви — секретар учительської комсомольської організації школи, отже, вам доводиться бувати на суспільно-політичній практиці студентів у школах. Що б ви могли сказати з цього приводу?

— Як не дивно, але в університеті так повелося, що займається шефською роботою у школі посилають студентів, які не вчать на факультеті суспільних професій, або зовсім не виконують громадської роботи. Правда, серед них теж виявляються люди з покликанням до роботи з дітьми.

Звичайно, вуз дає випусникам чимало. Але я особисто впевнена, що викладачем потрібно родитися. Якщо у людини немає покликання до педагогічної роботи, то він, закінчивши вуз, навряд чи стане хорошим вчителем, вихователем і наставником молодого покоління. Але сказати відверто, хіба звертають в університеті увагу на такі «дрібниці» під час вступних екзаменів? Особисто я такого не пам'ятаю. Можливо, зараз, у зв'язку з шкільною реформою, відбулися зміни на краще і в університеті. Я дуже хотіла б цього. В ім'я тих, хто з часом прийде нам на зміну.

Інтер'ю взяв
Ю. ПРИСЯЖНИЙ,
студент III курсу
філфаку,

ПЕДПРАКТИКА ГЕОГРАФІВ:
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ

2 вересня для студентів V курсу географічного відділення ГГФ розпочався відповідальний етап — педагогічна практика. Якщо навички самостійної наукової роботи їм вже вдалося набутися під час кафедральних ексспедицій та виробничих практик на III і IV курсах, підготовки доповідей для наукових конференцій та семінарів, то з методичною проведенням уроків у школі на власному досвіді їм доводиться знайомитися вперше.

Недоліки старого учебного плану, затвердженого ще в 1975 році, були виявлені вже давно. А вже з цим планом майбутні фахівці, в дипломі яких через 10 місяців буде зазначена кваліфікація «Географ-викладач», лише на п'ятому році навчання фактично одержують перші враження від проведених уроків та позакласних заходів у школі. Таким чином, тільки на останньому році студент-випусник знайомиться з усіма позитивними та негативними рисами обраної професії. У новому типовому учебному плані, що вводиться з 1985-86 учебного року і згідно якому викладання географії в університеті наближається до потреб реформи загальноосвітньої школи, цей недолік подолано. Час, що відводиться на педагогічну практику, розподілено між усіма курсами навчання — від першого до п'ятого. Але нинішнім п'ятикурсникам новий план мало що дає.

Вже перші тижні педпрактики виявили нерівномірність підготовки студентів різних спеціальностей. Студентам фізико-географам та ґрунтознавцям більше подобається проводити заняття в 5-7 класах, де викладаються курси загальної фізичної географії, частин світу та СРСР. Студенти кафедри економічної географії намагаються проводити залікові уроки у 8-9 класах, бо там йдуть курси економічної географії СРСР та зарубіжних країн. Але майбутньому вчителю доведеться бути універсалом, тобто читати предмет в усіх класах, охопити всі теми шкільної географії. От і доводиться нерівникам педпрактики перерозподіляти розклад залікових уроків таким чином, щоб надати студентам можливість відіти свої сильні та слабкі сторони у викладанні як фізичної, так і економічної географії.

Практикантам, які не дуже старанно конспектували та абияк готувалися до занять з профільюючих курсів фізичної географії материків та океанів, фізичної та економічної географії СРСР, економічної та політичної географії зарубіжних країн, доводиться досить важко. А вже матеріалу, наведеного в шкільному підручнику та застарілих ілюстративних хрестоматіях, явно недостатньо для проведення уроків навіть у 5-6 класах.

Особливо уважного ставлення вимагають керівники практики до підготовки і проведення занять з економічної географії СРСР та зарубіжних країн у 8-9 класах. Підвищені вимоги пояснюються необхідністю дохідливо довести учням актуальні проблеми народного господарства нашої країни, висвітлити завдання, поставлені перед працівниками різних галузей у виступах Генерального секретаря ЦК КПРС М. С. Горбачова на квітневому (1985) Пленумі ЦК КПРС та у його виступах у Києві, Дніпропетровську, Тюмені та Цілінограді.

Успішне проведення педагогічної практики забезпечується тісним спілкуванням викладачів геофаку з вчителями базових шкіл м. Одеси: 37, 38, 100, 106, 117, 122. У цих школах працюють досвідчені фахівці, у тому числі й вихованці геофаку ОДУ різних років. Це — важливий фактор взаєморозуміння студентів-практикантів, керівників практики і працівників шкіл.

Як правило, вдалі уроки бувають в тих класах, де практикант не тільки добре володіє матеріалом, знайшов контакт з класом, виявив можливість залучення до роботи усіх без винятку учнів, але й зміг перейняти ту специфіку індивідуального підходу у кожному класі, яку виробили вчителі-предметники. Так, дуже добрі враження у присутніх та відмінні оцінки заслужили О. Мамулькіна та Н. Стеценко (сш № 122), Л. Антипова та Т. Золотарська (сш № 117), С. Деркач та О. Ніколюк (сш. № 37), В. Іванова та Л. Шакайло (сш № 38).

Треба відзначити велику допомогу, яку надають практикантам викладачі географії Р. Д. Шапіро (сш. № 106), В. М. Однолько та І. Т. Порохнюк (сш. № 117), Р. І. Сажанюк (сш. № 37) та інші. Сзначну роботу з практикантами проводять методисти загальноуніверситетських кафедр педагогіки та психології. Вони приділяють серйозну увагу не тільки політико-виховній роботі і проведенню позакласних заходів, але й дають цінні поради у викладанні спеціальних предметів, зокрема географії. Влучні зауваження та прийоми викладання, запропоновані, наприклад, доцентами Т. М. Козіною та В. Г. Грановською, Г. П. Гребінною, викладачем А. І. Пінтелем, неодноразово «врятували» уроки, які могли пройти сіро і невиразно.

Наближається день учителя. Це свято наші п'ятикурсники вперше зустрінуть на практичній роботі у школі. Отже, хочеться побажати їм почути в цей день слова вдячності від своїх перших учнів. А вже це буде визнанням їх викладацького хисту та вірно обраної професії.

А. МОЛОДЕЦЬКИЙ,
асистент кафедри
економічної
географії.

На знімку: студентки V курсу ГГФ А. Чернова та Н. Іваненко розповідають учням СШ № 37 про історію дослідження Африканського континенту.

Фото І. МОСКАЛЕНКА.

ТАЛАНТ САМОБУТНІЙ, РОСІЙСЬКИЙ

Сергій Олександрович Єсенін — російський радянський поет, кращі твори якого увійшли до скарбниці вітчизняної і світової літератури.

Народився С. О. Єсенін у селі Константиново (тепер Єсеніно Рязанської області) у селянській родині. Хлопчик рано навчився читати, захоплювався творами Пушкіна, Лермонтова, Некрасова, Гоголя. У дев'ять років Сергій написав свій перший вірш.

Весною 1909 р. Сергій Єсенін на відмінно закінчив школу в рідному селі й продовжив навчання у церковно-учительській школі в селі Спас-Клепики. Після закінчення навчання Єсенін переїжджає до Москви (1913), деякий час працює конторщиком у крамниці, коректором у друкарні. Він зближується з революційними робітниками, підляє їх ідеї.

У Москві поет починає відвідувати заняття літературно-музичного гуртка ім. Сурикова, вчиться у народному університеті ім. Шанявського. Усе це сприяло його ідейному й художньому становленню.

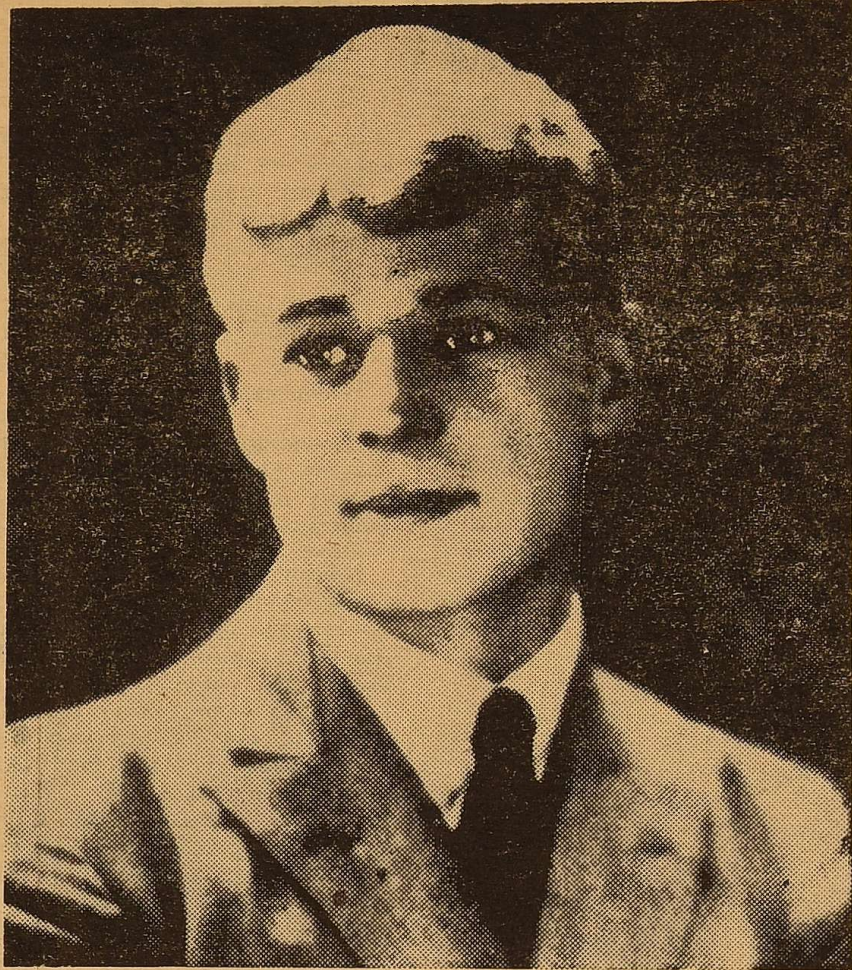
У 1914—1915 рр. було опубліковано кілька віршів Сергія Єсеніна, схвально зустрінутих громадськістю. Незабаром С. О. Єсенін переїжджає до Петрограда. Тут він знайомиться з О. Блоком, який відразу оцінив самобутній талант поета.

Велику Жовтневу соціалістичну революцію Сергій Єсенін зустрів радісно, з піднесенням. Вірші й поеми 1917—1918 рр. «Товариш», «Перетворення», «Іюнія», «Кан-

тата», «Небесний барабанщик» пройняті пафосом революційної боротьби. Проте творчість цього періоду була суперечливою: поряд з патріотичними, революційними мотивами в ліриці поета відобразились утопічні ілюзії патріархального «мужицького раю».

Більше року (з травня 1922 по серпень 1923 р.) провів Єсенін у закордонній поїздки. Він побував у Німеччині, Франції, Італії, США, інших країнах. Захід вразив Єсеніна духовним убозством. Він викриває буржуазну цивілізацію, сумує з розпаду справжніх людських моральних устоїв життя («Залізний Миргород», «Країна негідників»).

Новизна, якою зустріла поета Батьківщина, широко і радісно входила до його віршів. Два останніх роки життя — справжній розквіт творчості Єсеніна. Гуманістичний пафос, ідеї людяності розкрилися у ній з усією повнотою. Поета захоплює ідея комуністичного будівництва, він оспівує соціалістичні перетворення в країні («Русь Радянська», «Повернення на батьківщину», «Станси»), героїку революційних битв («Пісня про великий похід», «Балада про двадцять шість», «Поєма про 36»). У поємі «Анна Снегіна» подано широку картину революції на селі, створено яскраві образи борців за нове життя. У цьому творі Єсенін досягає великої реалістичної глибини, справжнього історизму. Розуміння соціальних сил історії, усвідомлення ролі та прав трудо-

РОССИЯ! СЕРДЦУ
МИЛЫЙ КРАИ!

С. Єсенін.

вого селянства виявилися в його поємі «Пугачов». У віршах «Ленін» (уривок з поєми «Гуляй-поле»), «Капітан землі» С. Єсенін створює поетичний образ вождя.

У ці роки змінюється та розширюється літературне оточення С. Єсеніна. Зміцнюються його контакти з такими письменниками, як Д. Фурманов, Ю. Либедінський, Вс. Іванов, Л. Леонов та багатьма іншими. Тісне дружнє спілкування встановлюється з великою групою грузинських поетів (після поїздки по Закавказзю, 1924, 1925 рр.). У чисті та ніжні тони забарвлюється лірика поета. Почуття кохання розкрива-

ється ним як пробудження усього найсвітлішого та прекрасного в душі людини (поєзі «Вечір брови насумрює чорні...», «Голубинь заметалась дібров...», цикл віршів «Перські мотиви» та ін). Вони зайняли гідне місце у російській і світовій ліриці.

Змужніла поезія С. Єсеніна — поезія великого загальнолюдського й філософського змісту. Ліричний поет, він завжди залишався патріотом і громадянином. Велике обдарування, щедрий світлий талант Сергія Єсеніна стали надбанням усього радянського народу. Його поезія набула всевітнього визнання.

И РАСПЛЫВАЕТСЯ ПОЭТИЧЕСКИЙ ПРАЗДНИК...

В спортивно-оздоровительном лагере концерт «Богема старого Тбилиси».

Сладость богемы иллюстрируют слайды. Грузин готовит

аппаратуру, а грузинка в парчозом платье объявляет, что будет читать нам то, что посланцы русской литературы сочинили о Грузии.

Конечно, все прочесть невозможно, писать о Грузии русские поэты горазды. И расплывается поэтический праздник, богемно цветистый и разнообразный.

Оселяются пушкинской строкой холмы, на которых разбит Тифлис, и долина, где Арагва с Курой сошлись навсегда под лермонтовской

рукой. А дальше, уже вразнобой, читают Евтушенко и

Пастернака, Первый в стихах доволен собой

и клянется, что в Грузии зарыта собака. Прервавшись, чтица

скандально отчитывает девицу за то, что та стихам не дивится, а в третьем ряду смеется нахально.

Женщины в зале сочувствуют чтице — «Пускай она извинится», но певец уже тронул

струны и есенинским словом теплятся лица.

Какие тугие цветные мелки стертые о сакартвельские кущи!

После скандала артистам хлопают гуще, поддерживают их,

благодарят за стихи. Белла ВЕРНИКОВА,

Університетські новини

Зональний семінар

27—28 вересня ц. р. у Білгород - Дністровському проходили Дні науки та обласний зональний семінар лекторського активу районних та міських організацій товариства «Знання».

Слухачами семінару були пропагандисти Арцизького, Б.-Дністровського, Овідіопольського, Саратського, Татарбунарського і Тарутинського районів Одеської області.

Семінар проводився науково - методичною секцією по пропаганді природничо-наукових знань при обласній організації товариства «Знання» за участю учених університе-

ту. Відкрив семінар голова секції проректор ОДУ доктор біологічних наук професор В. М. Тоцький. Жвавий інтерес учасників семінару викликали доповіді зав. кафедрою фізичної електроніки доктора фізико - математичних наук професора М. П. Коваленка («Фізика і науково - технічний прогрес»), професора В. М. Тоцького («Успіхи молекулярної біології і генетики на службі народного господарства»), лауреата Державної премії, зав. кафедрою зоології безхребетних доктора біологічних наук професора В. Д.

Севастьянова («Сучасна ембріологія — практиці»), доцента геолога - географічного факультету кандидата географічних наук Ю. О. Амброз («Проблеми раціонального використання Дністровського лиману і пониззя Дністра») та асистента О. Е. Молодецького («Природні ресурси і шляхи їх раціонального використання промисловими підприємствами Одеської області»).

Дні науки були проведені також в середніх школах та на заводі медичного обладнання Б.-Дністровська.

Т. НЕЧАЄВА,
кандидат фізико - математичних наук, учений секретар НМС обласної організації товариства «Знання».

ДОБРА ТРАДИЦІЯ

Стали традиційними поїздки працівників кафедри наукового атеїзму, етики і естетики в підшефні райони.

Так, у вересні колектив кафедри провів три дні науки в Червоноокнянському і Котовському районах, а також у місті Котовську. Лекції з актуальних проблем атеїстичного і морального виховання були прочитані на заводах, і фермах, в педагогічних і уч-

нівських колективах. Перед жителями підшефних районів виступили доцент П. Л. Каушанський, старший викладач Е. І. Мартинюк, аспірант Г. М. Невшупа та автор цих рядків.

За планом Котовського району Компартії України у місті Котовську було проведено районний атеїстичний семінар, на який були запрошені пропагандисти, лектори-атеїсти, організатори атеїстичної роботи. З лекціями на семінарі виступили П. Л. Каушанський («Критика доказів буття бога»), Е. І. Мартинюк («Ідеологія християнського сектантства»), Г. М. Невшупа («Проблеми атеїстичного виховання

молоді»). За чотири дні перебування в районах нами прочитано 50 лекцій, здійснено забезпечення двох циклів лекцій з актуальних проблем морального і атеїстичного виховання, проведених за програмою заходів по гідній зустрічі XXVII з'їзду КПРС. Такі ж дні науки кафедра запланувала провести і в інших районах області з метою пропаганди матеріалів наступного XXVII з'їзду КПРС.

Л. МОЖЕГОВА,
заст. секретаря парторганізації кафедри.

Славы не затмил
Досужим сплетням.
Вдохновенья
Им не обеславить.
Древним старцем
Девяностолетним
Как же мне
Есенина представить?
Кто он?

Метеора пламень быстрый.
Но не без следа
По трассе вечной
Он ушел —
Разбросанные искры
Теплотой нас греют
Человечной.

Олег ДОРОХИН.

ПИШИТЬ НАМ:

270000, Одеса-центр, вул. П. Великого, 2, держуніверситет, редакція газети «За наукові кадри».

ЗАХОДЬТЕ:

Одеса, вул. П. Великого, 2
1-й поверх, ауд. 38.

ДЗВОНІТЬ:

тел. 206-748.

Редактор М. ЩЕРБАНЬ.